

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1720

Quæst. 339. Usuræ propriè tales seu lucratoriæ an & jure prohibitæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73982](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73982)

cunces, quadrantes, trientes, quarum aliquæ ratione quantitatis sunt & dicuntur mordentes, seu illicitæ, utpote offendentes dilectionem proximi, idque vel propter qualitatem personæ debitoris, v. g. si à persona tenuis fortunæ, vel misera exigantur, vel propter quantitatem usurarum, dum nimirum supra licitum & statutum modum promissæ à debitore postulantur, vel propter iniquitatem conditionis nimis rigorosæ. Aliquæ sunt non moderantes, seu licitæ, quæ exiguntur ab iis, à quibus exigì possunt legitimo modo à Magistratu præscripto & permisso; ita Lauterb. *ad ff. h. t. §. 9.*

§. Resp. Quintò: Dividuntur in usuras simplices, de quibus hæctenus, & in usuras usurarum, quæ ex usura, seu lucro usurario non soluto, tanquam ex nova sorte exiguntur, v. g. dum quis mille florenos pro 50 annuatim solvendis in mutuum dat, & de illis 50 florenis debito tempore non solutis, tanquam summa capitali præter priorem usuram novam usuram, v. g. florenum unum cum dimidio exigat annuatim. Usuræ tamen usurarum amplius non sunt, si usuræ solutæ denuo mutuo dentur; quia tunc constituunt novum capitale. Brunn. *ad L. fin. C. h. t. Cothman, Vol. 4. conf. 38. n. 20.* Lauterb. *in ff. h. t. §. 28.* & sic *cit. L. fin. de usuris* debitis & debendis, non verò de solutis loquitur. Gl. *ibid. v. ponere*, similiter, si persona debentis usuras mutetur, v. g. si tutor exigat usuras pupillares, eâque in suum usum convertat, tunc harum usurarum usuras præstare tenetur, quia in ejus persona non habent amplius locum usuræ, sed sortem constituunt. Lauterb. *l. c. juxta L. 7. §. 12. L. 58. §. fin. ff. adm. int.*

Quæst. 339. Usuræ propriè tales, seu lucrativæ, an & quo jure prohibeantur?

1. **R**esp. Primò in genere: Has usuras, sive expressas, sive tacitas, illicitas & prohibitas esse, communis & catholica est sententia. D. Thom. 2. 2. q. 78. a. 1. & ita quidem, ut id pertinaciter negare nemo possit sine hæresi post Concilium Viennense relatum in *Clem. unic. §. fin. h. t.* ita Sylv. *v. hæresis. 1. n. 7.* Fatim. *pr. crim. q. 178. n. 85.* Wiestn. *h. t. n. 7.* Arg. *cit. Clement. ubi: Si quis in illum errorem incidit, ut pertinaciter affirmare præsumat, exercere usuram non esse peccatum, decernimus, illum ut hæreticum puniendum, locorum quoque Ordinarius & Inquisitoribus hæreticæ pravitatis districtius injungentes, ut contra eos, quos de istiusmodi errore diffamatos invenerint, aut suspectos, tanquam contra diffamatos, vel suspectos de hæresi procedere non omittant.* Quare usuras esse illicitas, esse de fide ex communi, absolutè pronuntiat de Lugo *Tom. 2. de just. d. 25. s. 2. num. 8.* & cum eo Pirh. *h. t. n. 6. vers. idem colligitur.* licet aliqui dicant oppositum, nempe non esse hæresim, sed temerarium, periculosum, erroneum, vel errori proximum.

2. Resp. Secundò in specie: Esse eas prohibitas Jure ecclesiastico, liquet passim ex SS. Canonibus. *Can. quoniam. dist. 37. can. Apost. 43.* Conc. Nicæn. *c. 18.* & ex decretis Constitutionibus & Rescriptis Pontificiis, tam quinti, quàm sexti Decretalium. *h. t. uti & ex cit. Clem. unic. §. fin. eod.* verùm Canones illos prohibitivos usurarum non esse omnino generales, sed restringendos ad usuras immoderatas, mordentes & nocivas rectè docent Tusch. *pract. concl. 336. n. 25.* Lit. V. Piguera. *pr. crim. q. 30. n. 7.* Hagen. *tr. de usur. c. 6. num. 31.* Hahn. *ad Wesemb. h. t.* quos citat & sequitur Lau-

terb. *ad ff. h. t. §. 12.* cum communi. Sumiturque hujus prohibitionis sic restrictæ fundamentum ex sacra Scriptura, adeoque ex ipso jure divino positivo, estque recepta apud omnes gentes, cum mundus absque usuris omnibus, adeoque & non mordentibus non regatur. Hering *de fid. SS. c. 30. n. 43.* Mevius *discuss. Levamin. in op. debitor. c. 4. s. 6. n. 15.* Cothman. *Vol. 3. resp. 52. n. 43.* Sünrque tales usuræ etiam Constitutionibus Imperii permittuntur, & per *Recess. Imp. de Anno 1500. 1530. 1548. & 1577.* & quincunces moderantur.

3. Resp. Tertio: Esse usuras (intellige mordentes) jure divino positivo prohibitas, aperte constat ex S. Scriptura, juxta quod dicitur, *c. quia in omnibus.* & *c. seq. h. t.* crimen usuratum utriusque testamenti pagina condemnari & reprobari, ut dum dicitur *Dexter. c. 23. Non saneraberis fratri tuo ad usuram. Levitici c. 25. Ne accipias usuras ab eo, neque plus quàm dedisti.* & infra: *pecuniam tuam non dabis ad usuram. Psal. 14. Quis habitabit in monte sancto Domini? qui pecuniam suam non dedit ad usuram. Psal. 54. Vide iniquitatem & contraditionem in civitate &c. non defecit à plateis usura & dolus. Ezech. c. 18. Qui ad usuram non accommodaverit, & amplius non acceperit, hic justus est, vitâ vivet, ait Dominus.* & infra: *Si genueris filium ad usuram dantem, nunquid vivet?* Lucæ 6. ubi Christus ait: *Mutuum date nihil inde sperantes, nempe ultra sortem.* Quæ verba Pauli III. in *c. 10. h. t.* affert ad probandum, usuram esse jure divino prohibitam. Quorum verborum prima: *mutuum date;* est tantum consilium continere videantur, posteriora tamen: *nihil inde sperantes;* continent præceptum, ut, postquam mutuum datum, nihil amplius exigatur, quàm quod mutuum est, prout explicat D. Thom. 2. 2. q. 78. a. 1. ad 4. Arg. illius, quod dicitur *Psal. 75. Vivere & reddite Domino Deo vestro.* Sed neque in contrarium facit, quòd Lucæ 19. à patrefamilias reprehendatur servus, quòd pecuniam sibi datam non dederit nummulariis, additâ ratione: *Et ego veniens cum usura exegissem eam;* quia, ut D. Thom. *l. c.* usura ibi accipitur parabolicè & metaphoricè pro augmento, & super excrefcentia bonorum spirituum, seu bona applicatione talentorum à Deo nobis concessorum.

4. Resp. Quarto: Usuras has prohibitas quod esse & illicitas jure naturæ, seu divino naturali, communiter docent Theologi & Jurisperiti, probantque ex eo, quòd Concilia & SS. Pontifices passim eas illicitas esse probent ex veteri testamento, quæ probatio esset nulla, si non essent illicitæ jure naturali; quia nulla præcepta cæremonialia & judicialia legis veteris post mortem Christi amplius obligant, sed moralia tantùm, adeoque necesse est obligare ea naturaliter, ac proinde Pontificem in usuris dispensare non posse; ita Mol. *l. c. tr. 2. d. 104. n. 14.* & cum eo Pirh. *l. c. Reiffenst. h. t. n. 16.* & alii. Probatur quoque directè, quia est contra justitiam, cujus obligatio est juris naturæ; vel enim exigitur lucrum pro ipsa sorte, vel pro usu sortis, seu mutui dati, sed neutrum fieri potest absque injustitia; non primum, cum justitia commutativa exigat æqualitatem in contractibus, sive ut tantum restituatur, quantum acceptum cum onere restituendi, & non plus. Non secundum, quia usus, commodum & lucrum omne rei mutuo acceptæ spectat ad mutuatarium, sicut ipsum dominium rei spectat ad mutuatarium, tanquam de re sua perceptum, iniquum autem est capere lucrum ex re, quæ jam

jam in dominium alterius transit, seu facta est res aliena; ita cum Scoto in *quartum, dist. 15. q. unic. §. de secundo articulo*. Reiffenst. n. 17. Sicut iniquum est, pro equo justo pretio vendito exigere quid pro jure utendi, cum, quando taxatur pretium justum rei alicujus, hoc ipso aestimetur res tota cum jure utendi. Pith. n. 7. ubi etiam, quod ob onus numerandi pecuniam aliquid exigi nequeat à mutuante; quia hoc onus secum fert ipsa substantia mutationis, quod, si tamen labor numerandi foret notabilis, pretium accipi posset, non vi mutui, sed tanquam merces laboris, seu operæ mutuatario locatæ; ut Nav. in *man. c. 17. num. 209*. Laym. *cit. c. 16. n. 7*. Pith. *cit. n. 7*.

5. Sed neque his opponas primò: Quod Deus olim *Deuter. 23*. concessit Judæis exigere usuras ab alienis, seu non Judæis, ergo hæc non sunt intrinsecè malæ, seu jure naturali prohibita, utpote in quo Deus non poterat dispensare; nam per hoc concessum non fuit exercere usuras erga alienigenas tanquam licitum, sed tanquam minus malum ad vitandum majus malum, ne scilicet aliàs, utpote multam avaritiæ dediti eas à suis fratribus, seu contubernalibus extorquerent; ita D. Thom. l. c. vel ut alii. Deus Judæis reddidit licitum, exigere usuras ab alienigenis, tanquam hostibus suis, auferendo ab iis earum dominium, & transferendo illud in Judæos; quemadmodum concessit olim Judæis, tanquam universorum Dominus, potestatem justè ac licitè spoliandi Ægyptios hostes suos vasis aureis & argenteis, vestibusque pretiosis accommodatis, ita, ut nihil acciperet ab illis, tanquam lucrum ex mutuo, sed occasione præteriti mutui exigendo, quod jam erat eorum, ex concessione divina, evitabant usuras. Mol. *cit. d. 304. n. 12*. alique citati ab eo.

6. Neque secundò: Leges civiles permittentes & approbantes usuras, utpote à sapientissimis Jurisconsultis Romanis conceptas, & ab Imperatoribus Christianis laras & promulgatas, non posse dici continere iniquitatem contra jus naturale; nam licet ex eo, quod jus civile permetteret usuras, non puniendo illas ad vitanda majora mala, ut volunt nonnulli DD. non sequeretur, illas non continere iniquitatem contra jus naturale, ut constare videtur à simili consuetudine quorundam locorum, vi cujus non puniuntur meretrices, etsi jure naturæ illicitæ, ad vitanda majora mala, v. g. adulteria, Sodomiæ &c. Attamen eo ipso non permittit, multoque minus eas approbat tanquam licitas, quin & positivè prohibet usuras usurarum. *L. placuerit. ff. h. t. & L. fin. c. eodem*. Verum quidquid sit de hoc, hujusmodi leges civiles omnes tam permittentes, quam approbantes usuras contra jus naturale correctas esse, & abrogatas per jus canonicum, tanquam antecedenter & in se malas, constat ex *cit. Clem. unic. h. t.* cui Principes & Magistratus Christianos, ceterosque etiam Laicos obedire oportet. Covar. *L. 3. resol. c. 2. n. 6*. Azor. *p. 3. L. 5. c. 2. q. 3*. Mol. *cit. d. 304. n. 17*.

7. Neque tertio: Quod volenti & consentienti (qualis in præterito est mutuatarius) non fiat injuria aut dolus, juxta *L. in donationis. c. de transact.* nam volenti & consentienti non simpliciter & cum plena libertate, sed coactè & invitè, seu mixto involuntario (qualiter necessitate compulsus mutuatarius usuras pro mutuo, quo eget, solvit) adhuc fit injuria. Mol. l. c. n. 11. Tholosan. *de usur. L. 2. c. 3. n. 8*. Pith. *h. t. n. 11*. Adde, quod quod ad illicitatem non tam consideretur voluntas sol-

ventis usuras, quam transgressio legis divinæ & naturalis, quæ prohibet præter acceptum mutuo exigere & solvi etiam sponte solventi. Unde acceptio & datio hæc nulla est. *L. non dubium. c. de LL. & datæ usuræ condici & repeti possunt*, non obstante consensu mutuatarii, sicut non obstat consensus mulieris, aut etiam mariti, quominus ab uxore committatur adulterium, & violetur lex divina & naturalis de non committendo illud.

8. Neque quartò: Quod pro usu vasorum aureorum & argenteorum liceat accipere aliquid, adeoque etiam pro usu nummorum argenteorum, utpote ejusdem quod ad substantiam cum nummis, seu pecunia qualitatis; nam in hoc est disparitas, quod vasa illa mutuo data ad usum, post usum maneat sine consumptione, secus ac pecunia, unde neque dominium eorum transeat ad improprie mutuatarium; pecunia verò mutuo data usu consumatur, adeoque ejus dominium transferatur in mutuatarium, ita tamen, ut, si illius dominium non transiret ad mutuatarium, & sine consumptione daretur mutuo, pro usu liceret aliquid exigere & accipi. Pith. n. 12.

9. Neque quinto: Quod pecunia & opera hominis quò ad effectum parificentur. *L. societates. §. 1. ff. pro socio*. adeoque, quod de uno in jure statuitur, etiam in altero statutum censetur, & consequenter sicut quis pro opera sua alteri impensa exigere & participare potest lucrum, ita etiam pro pecunia sua alteri data mutuo; nam in hoc est disparitas, quod opera hominis possit fructum & lucrum proferre, pecunia verò, utpote ex se sterilis ad fructificandum, sine opera hominis apta ad hoc non sit. Pith. *h. t. n. 8*.

Quest. 340. An & qualiter usuræ lucratoriarum jure civili sint prohibita?

1. **R**esp. Primò: Usuras usurarum lucrativas nondum solutas jure quoque civili prohibitas, ita, ut per nullam etiam specialem stipulationem, aut credendi modum validè & licitè exigendo ex illis novum capitale constitui, & exinde exigi nova usura possit, sed quin & soluta conditione indebiti repeti possit, contra Mevium *p. 4. decis. 213*. tradunt Brunnem. in *L. fin. c. h. t. n. 2*. Rodericus *de redd. ann. L. 3. c. 7. n. 27*. juxta claros textus *L. si non sortem. ff. de condict. indeb. ubi: Usuræ usurarum nec in stipulationum deduci, nec exigi possunt, & solvæ repetuntur, quemadmodum futurarum usurarum usuræ, & L. improbum. c. ex quib. caus. infam. irroget*. ubi: improbum scænis exercitibus, & usuras usurarum illicitè exigentibus infamiae macula irroganda est, & *L. nullo modo. c. h. t.*

2. **R**esp. Secundò: De usurarum lucratoriarum permissione & prohibitione facta per jus civile variè loquuntur AA. imprimis enim Gl. in *Auth. ad hoc. c. de usur. v. cadat*. asserit, quod, licet de jure civili antiquo usuræ fuerint toleratæ & permissæ, jure tamen novo non solum in aliquibus, sed ex toto tollantur. Alii volunt, jure civili esse quidem usuras permissas, in quantum per illud non puniuntur ad vitanda majora mala, non tamen hoc jure esse approbatas tanquam licitas, prout *quest. præced. n. 6*. dicebamus, contra quam opinionem tamen facit, quod jure civili concedatur actio ad exigendas usuras, modò per stipulationem earum promissio facta probetur, ut habetur *L. 1. c. h. t.* & alibi; unde dici non poterit, eas solum tolerari. Alii velle videntur, quod à jure civili solum permit-